

Er barnet utsatt for overgrep?

Det anslås at mellom 5-10 prosent av den mannlige befolkningen, og 10-20 prosent av kvinnene har vært utsatt for seksuelle overgrep før de fyller 18 år. Og mørketallene er store.

Bare cirka en tredel av de misbrukte barna forteller om overgrepene mens de foregår. Resten forteller ikke om overgrepene før de er blitt voksne – hvis de forteller i det hele tatt.

HVA ER SEKSUELLE OVERGREP?

Med "seksuelle overgrep" menes alle former for overgrep, som å bli utsatt for blotting, berøring av kjønnsorganer, seksuell trakassering, forslag om seksuelle ytelser og samleieliknende forhold.

Unicef definerer seksuelle overgrep som "når en føler ens egne fysiske og psykiske grenser krenket av et annet menneskes seksualiserte handlinger", og poengterer at alle typer overgrep er alvorlige og ulovlige.

LOJALITETSKONFLIKT

Det er sjelden at barn utsettes for seksuelle overgrep av fremmede. Som regel er det en person som kjenner barnet godt som begår overgrepene. Dette gjør situasjonen ekstra vanskelig, både for barnets foresatte og barnet selv.

Barn som blir utsatte for overgrep føler seg ofte som medskyldige og er skamfulle, og kvier seg

for å si ifra om overgrepene. De tror ofte at de selv har oppfordret til overgrepene, eller at de har seg selv å skylde for at de "ble med på det". De har også gjerne et nært forhold til overgriperen, og vil ikke skape problemer for ham/henne ved å fortelle om "hemmeligheten".

Det kan også være vanskelig for voksne å akseptere at den snille speiderlederen, barnehageansatte, skolelæreren eller onkelen kan være i stand til å begå slike forferdeligheter, og barn kan dermed oppleve å ikke bli tatt på alvor når de faktisk går til det skrittet og forteller om overgrepene.

- Dette er svært synd, særlig når erfaringen vår er at det er et mye større problem at barna ikke sier noe, enn at de lyver og finner opp historier om overgrep, sier barnelege Geir Borgen ved Nasjonalt kunnskapssenter for vold og traumatisk stress (NKVTS) til www.barnetmitt.no.

VANSKELIGE SYMPTOMER

Det er vanskelig å si noe sikkert om symptomene på at et barn har blitt eller blir misbrukt seksuelt. Typiske reaksjoner som sinne, magedondt, problemer med konsentrasjon og utagerende adferd er forholdsvis generelle reaksjoner og kan være symptomer på en rekke ulike problemstillinger.

Alle barn har seksualitet, og seksuell lek blant barn er vanlig og normalt. Derfor skal man ikke automatisk avbryte eller mistenke overgrep når barn leker doktor eller utforsker seksualiteten sin sammen. Det er først når leken blir preget av tvang, maktmisbruk eller ulikhet at det kan være et tegn på at barnet som tar initiativ kan ha vært utsatt for overgrep og dermed sitter på mer informasjon om seksuelle aktiviteter enn hva som er normalt for et barn.

Det er også noen barn som ikke viser noen symptomer på overgrepene, men blir innadvendte og deprimerte. Det viktigste en omsorgsperson kan gjøre i en slik situasjon, er å oppfordre til dialog, uten å legge ord i barnets munn. Vis barnet at du er der hvis eller når det ønsker å snakke med deg, og vis barnet at du tar det på alvor.

FOREBYGGENDE ARBEID

De viktigste midlene vi har til å beskytte barna våre mot overgrep, er å få barna i tale. Jobb med å etablere en god dialog med barnet, slik at det føler at det kan snakke med deg om ting som er flaut og vanskelig.

Videre bør man lære barnet om grensesetting i forhold til egen kropp. Lær barnet at det bestemmer over sin egen kropp og at det skal si nei dersom noen forsøker å gjøre noe som gjør barnet ukomfortabelt.

Snakk med barnet om seksuelle overgrep. Fortell barnet hva det går ut på, slik at det lettere kan identifisere et overgrep dersom det skulle bli utsatt for et, og understrek at det ikke er greit for en voksen å gjøre slike ting mot et barn. Poengter at seksuelle overgrep aldri er offerets feil.

Dersom barnet er trygg på disse punktene, er sjansen større for at det vil fortelle noen om det dersom det blir utsatt for et overgrep, eller befinner seg i en vanskelig situasjon.

HVA GJØR MAN VED MISTANKE?

Hvis du mistenker at barnet ditt blir utsatt for overgrep av en omsorgsperson på skolen/barnehagen/fritidsaktiviteten, bør du kontakte personens overordnede og dele bekymringen din.

Det kan også være på sin plass å kontakte offentlige instanser som barnevernet, helsestasjonen, PPT og barne- og ungdomspsykiatrien. Disse kan gi tips og råd om hvordan man bør gå frem i en slik vanskelig situasjon, og kan bistå dersom mistanken viser seg å være riktig. Man kan kontakte instansene anonymt.

Kilder:

Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress:

<http://nkv-web01.osl.basefarm.net/tema/Sider/Seksuelleovergrepmotbarn-hvordanreagererbarnoghvilkenhjelpetrengerde.aspx>

Barnetmitt.com:

http://www.barnetmitt.com/barnetmitt/innhold/tema/intervju_om_serien/intervju_om_seksuelle_og_vergrep_mot_barn

Denene:

<http://www.denene.no/Fagstoff+om+barn/Omsorgssvikt/Seksuelle+overgrep>

<http://www.sirus.no/files/pub/499/Skole,%20barnehage%20og%20barnevern%20BB%2009.pdf>